

TEHTÄVIEN VASTAUSMALLIT

8 Terveysteen liittyviä eettisiä kysymyksiä

1. Arvojen ja toiminnan ristiriita. Ihmisen toiminta ei aina ole arvojen mukaista, vaan joskus arvojen ja toiminnan välillä on ristiriita. Pohdi, millaisissa tilanteissa saatat toimia omien arvojesi vastaisesti.

esimerkiksi: terveys – päihteiden käyttö, liian vähäiset yöunet, liikunnan vähäisyys, epäterveellinen ruokavalio

2. Terveysteen edistämiseen liittyvät eettiset kysymykset. Minkälaisia eettisiä kysymyksiä voi liittyä seuraaviin aiheisiin? Pohdi kysymyksiä eri eettisten pääsuuntausten näkökulmista.

- a) abortti
- b) geenimuuntelu
- c) lihavuus
- d) ruokavaliot
- e) ihmisen elämän tahdonvastainen pitkittäminen
- f) hedelmöityshoidot

(vastaukset alla taulukossa)

	Hyve-etiikka	Hyötyetiikka	Velvollisuusetiikka	Oikeusperusteinen etiikka
a)	Isällä ei oikeuksia päätökseen	Abortin hyöty äidille	Lääkärin velvollisuudet	Lapsen oikeus elämään
b)	Onko terve arvokkaampi kuin sairas	Yhteiskunnallinen hyöty	Voiko geenimuuntelusta tulla velvollisuus	Onko kaikilla oikeus geenimuunteluun
c)	Kuka määrittää ihmisen hyvän	Lihavuus kuormittaa terveydenhuoltoa	Velvollisuus välttää lihavuutta	itsemääräämisoikeus
d)	Eläinten kärsimys	Lähiruoan hyödyt	Ekologinen velvollisuus	Eläinten oikeudet
e)	Onko elämän pitkittäminen oikein	Eutanasian hyödyt	Lääkärin velvollisuus suojella elämää	Oikeus päättää omasta kuolemastaan
f)	Kenelle annetaan	Onnellisuuden lisääntyminen	Yhteiskunnan velvollisuus maksaa hoidot	Syntyvän lapsen oikeudet

3. Väittämien argumentointi eettiseltä kannalta

Ota kantaa puolesta ja vastaan tai järjestäkää luokassa väittely terveyteen liittyvistä väittämistä:

- a) Raskaana oleva päihdeäiti tulee määrätä pakkohoitoon.
- b) Itseaiheutetut elämäntapasairaudet tulee hoitaa yhteiskunnan varoin.
- c) Lasten ja nuorten tulee saada hoitoa aina ennen vanhuksia.
- d) Päihteiden käytön rajoittamiseen liittyviä lakeja tulee höllentää, esimerkiksi alkoholin ostoikärajan tulee olla 16 vuotta.

Vastaukset vaihtelevat.

4. Anoreksiaa sairastavan nuoren tahdonvastainen hoito

Mielenterveyslain mukaan Suomessa voidaan ottaa pakkohoitoon henkilö, joka kärsii mielenterveyden häiriöstä ja on vaarassa itselleen tai muille. Nuoren henkilön kohdalla anoreksia voi täyttää nämä kriteerit. Millä tavoin terveydenhuollon eettiset periaatteet ohjaavat lääkärin työtä hänen pohtiessaan nuoren anoreksiapotilaan tahdonvastaista hoitoa?

Esimerkkejä:

- elämän kunnioittaminen: lääkärin on pyrittävä edistämään elämän säilymistä, tämä voisi vaarantua ilman tahdonvastaista hoitoa
- ihmisarvon kunnioitus: onko hoitoon pakottaminen ihmisarvoa loukkaavaa
- itsemääräämisoikeus: potilaalla oikeus määrätä, haluaako hoitoa
- hoitamisen periaate: hyvän tekeminen, potilaan tarpeet etusijalla, kuinka toteutuu tahdonvastaisessa hoidossa
- oikeudenmukaisuus: kaikkien elämänarvo samanlainen, punnittaessa oikeuksia ja tarpeita kuinka paljon resursseja vaatii tahdonvastainen hoito
- hyödyn maksimointi: onko tahdonvastaisen hoidon hyöty suhteessa haittoihin niin suuri kuin mahdollista

5. Rokotekriittisyys

Kattavilla rokotusohjelmilla on hävitetty monet tappavat tartuntataudit. Tästä huolimatta pieni joukko ihmisiä vastustaa rokotuksia ja pyrkii levittämään rokotevastaista mielialaa. Pohdi ilmiötä eettisestä näkökulmasta.

Esimerkkejä eettisestä pohdinnasta:

- Kuka on vastuussa sairastumisista ja kuolemantapauksista, jos rokottamatta jättäminen yleistyy?
- Kuinka tärkeä on yhteisön etu suhteessa yksilön vapauteen tehdä päätöksiä omasta terveydestään?
- Kuka on vastuussa, jos tulee rokotushaitta?

Vastaukset vaihtelevat.

6. Lääkärinvala

Kattavilla rokotusohjelmilla on hävitetty monet tappavat tartuntataudit. Tästä huolimatta pieni joukko ihmisiä vastustaa rokotuksia ja pyrkii levittämään rokotevastaista mielialaa. Pohdi ilmiötä eettisestä näkökulmasta.

Arvoja ja moraalikäsityksiä: mm. terveys, elämän kunnioittaminen, yhteistyö, ihmisyy, kärsimysten lievittäminen, hyvän tekeminen, vahingon välttäminen, ammattitaidon ylläpito, eettisyys, ihmisarvon kunnioittaminen

7. Netin keskustelupalsta – alaikäisen itsemääräämisoikeus

Laadi vastaus oheiseen nuoren tytön netin keskustelupalstalla esittämään kysymykseen. Miten terveydenhuollon ammattihenkilöiden tulee toimia? Käytä vastauksessasi terveydenhuollon eettisiä periaatteita.

Eli siis täytän kesäkuussa vasta 15 v ja kuukautiset nyt kaksi viikkoa myöhässä... huomenna meen koulun terkkarille tekemään raskaustestin. On tietysti selvää että en voi pitää lasta ikäni, taloudellisen tilanteen ymsyms takia... Kysyisin että jos tekee abortin niin pitääkö ilmoittaa vanhemmille?

Vastaukset vaihtelevat.